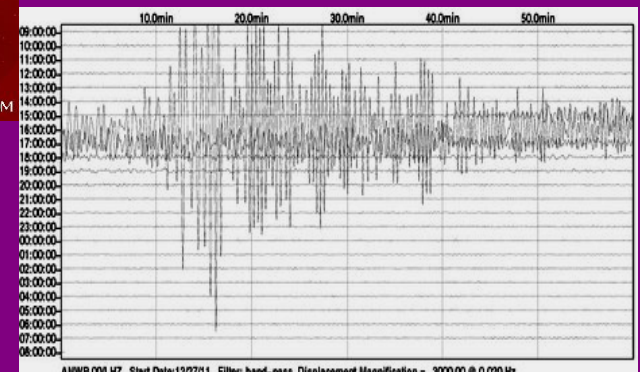
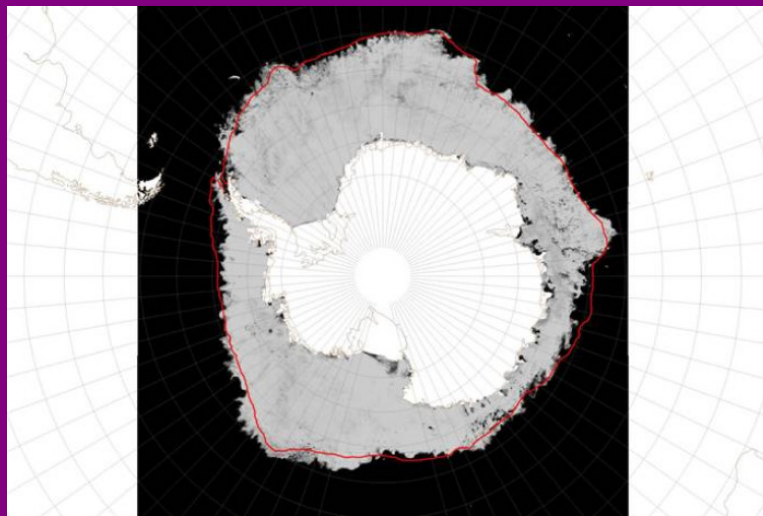
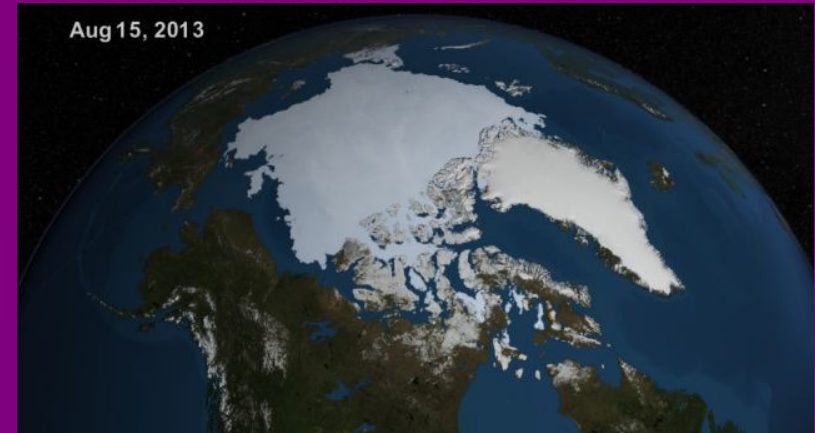
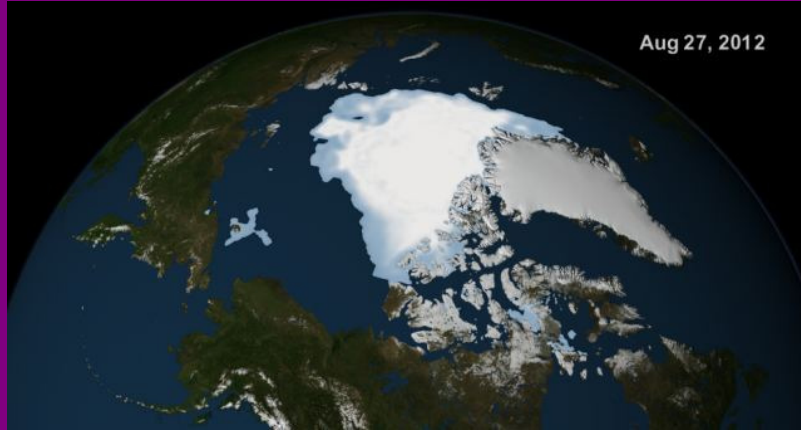

КОСМИЧЕСКОТО ВРЕМЕ, КОСМИЧЕСКИЯТ КЛИМАТ И ПРИРОДНИТЕ БЕДСТВИЯ

БОРИС КОМИТОВ
БАН-Институт по астрономия с НАО
“Рожен”
b_komitov@sz.inetg.bg

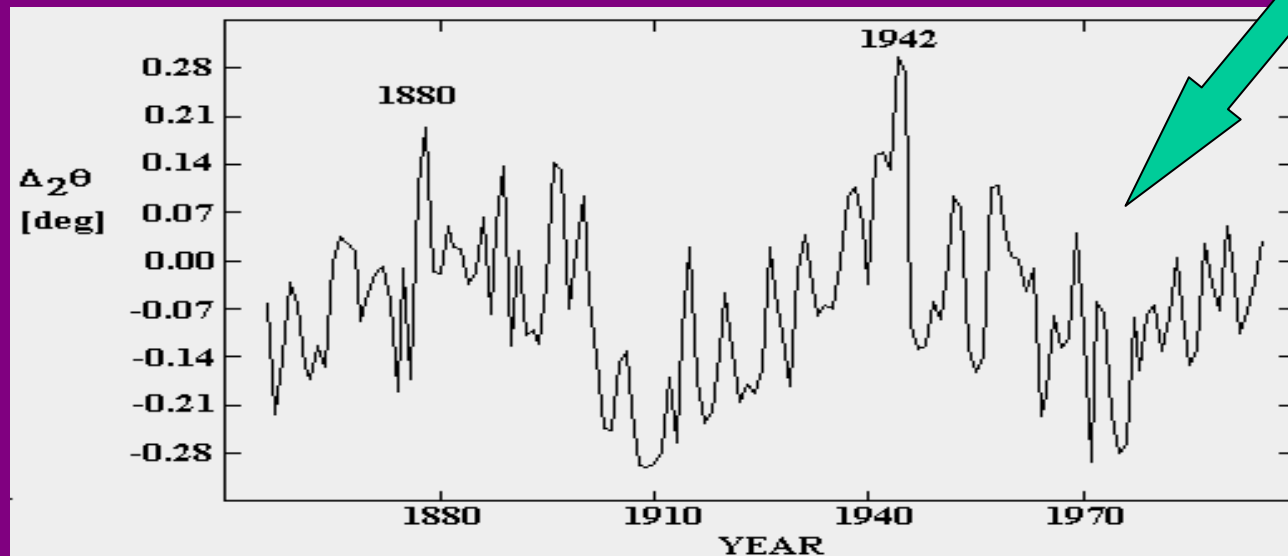
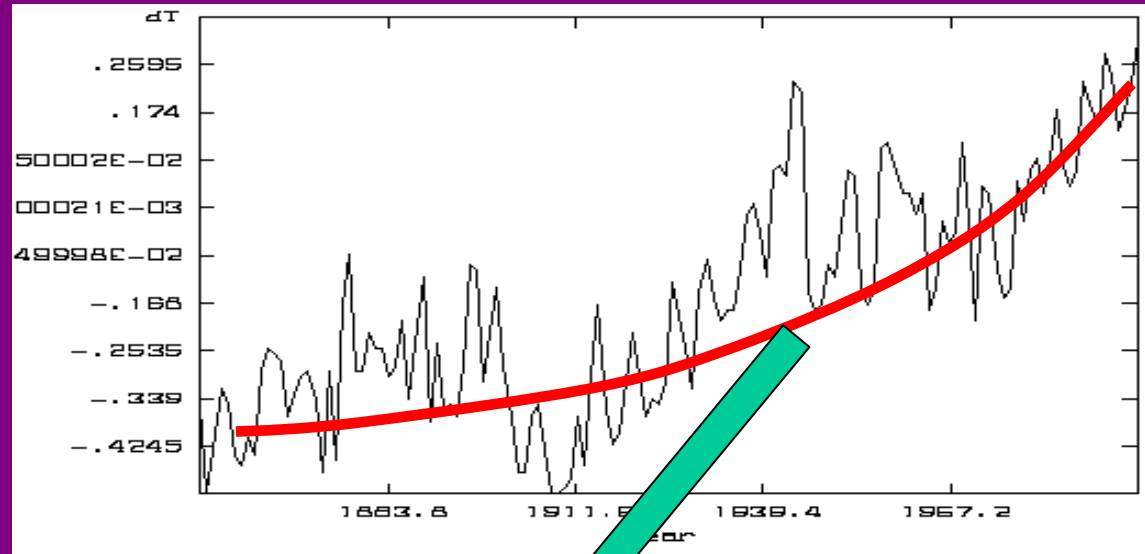
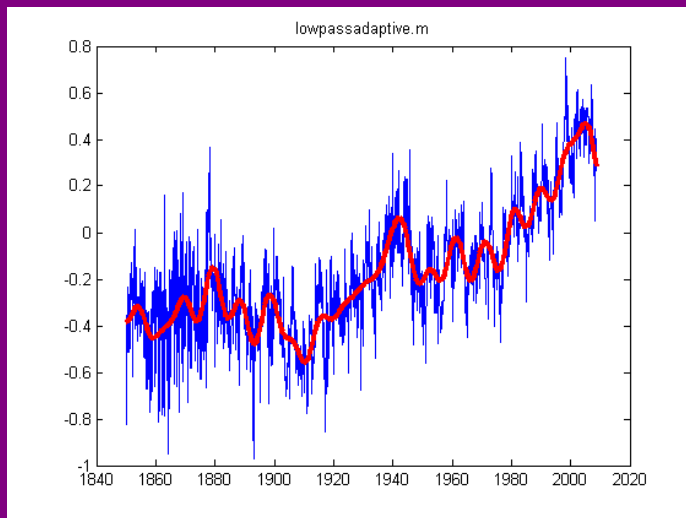

Защо не бива винаги да вярваме на National Geographic ?...

Ниагарски водопад (януари)

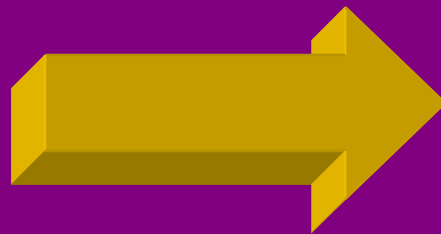
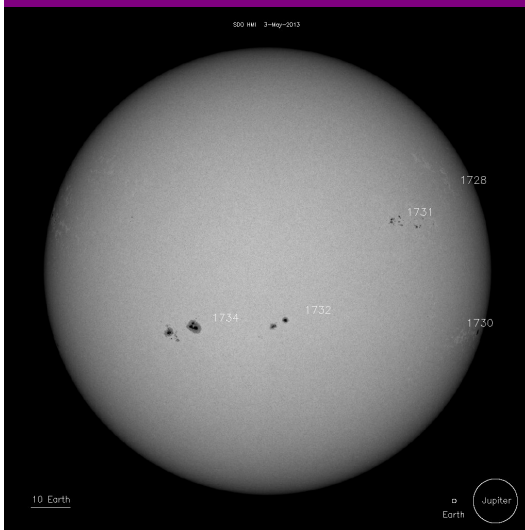
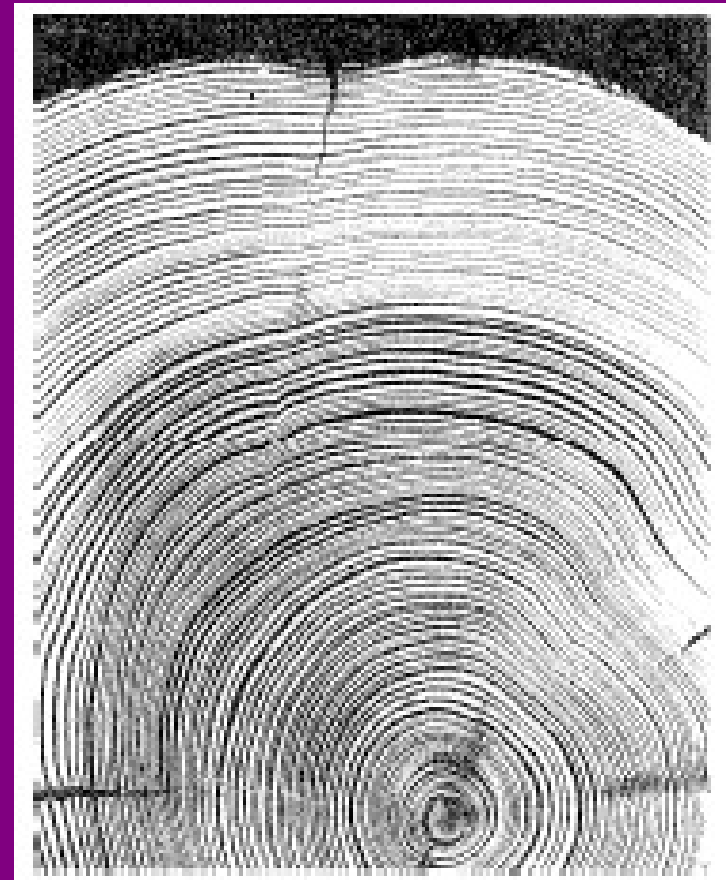
Климатичните промени в съвременността (последните 150-160 години)

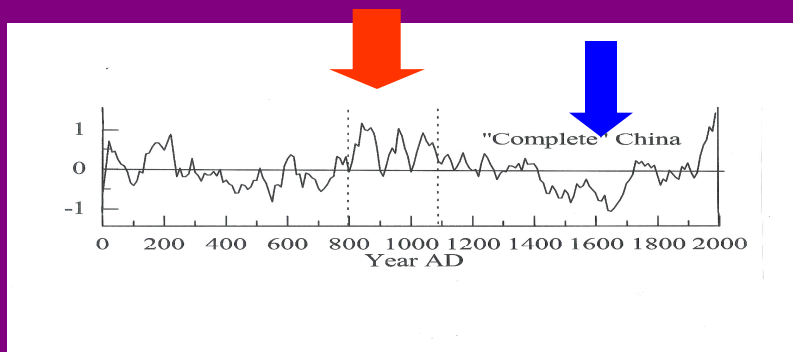
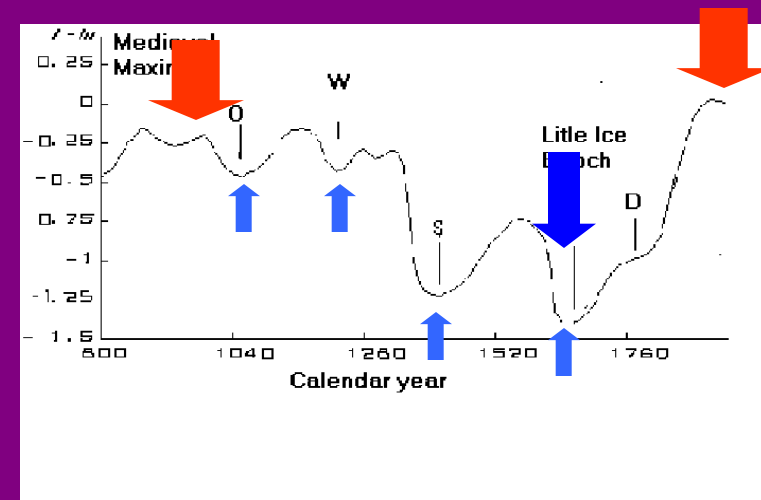
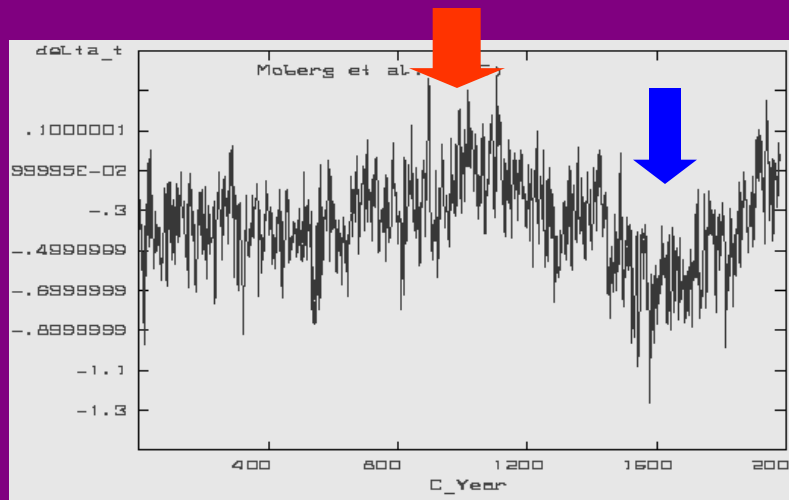
Климатът в миналото . Дендрохронология

Ендрю Дъглас (1867- 1962) -
“бащата на дендрохронологията”

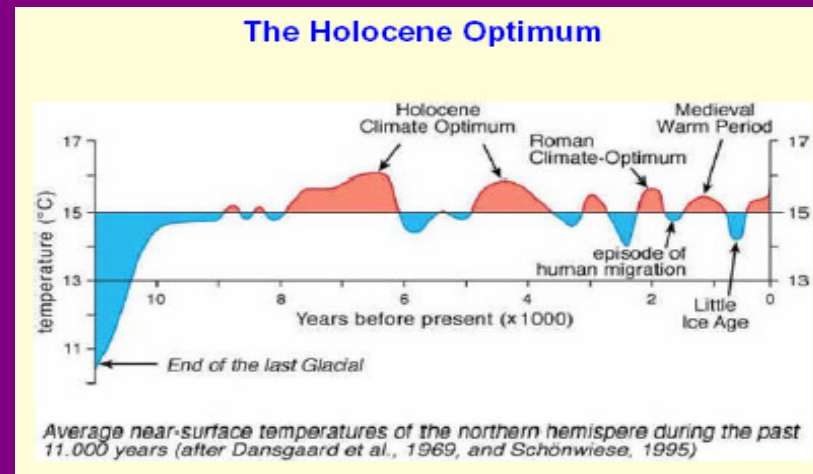
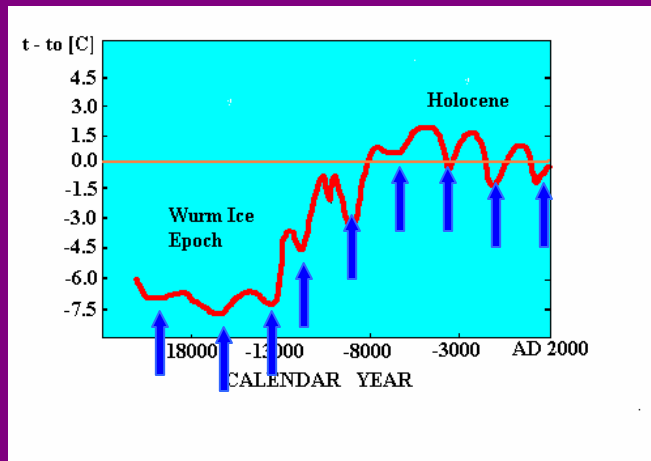

Климатичните промени през последните ~ 1200 години (историческа скала)

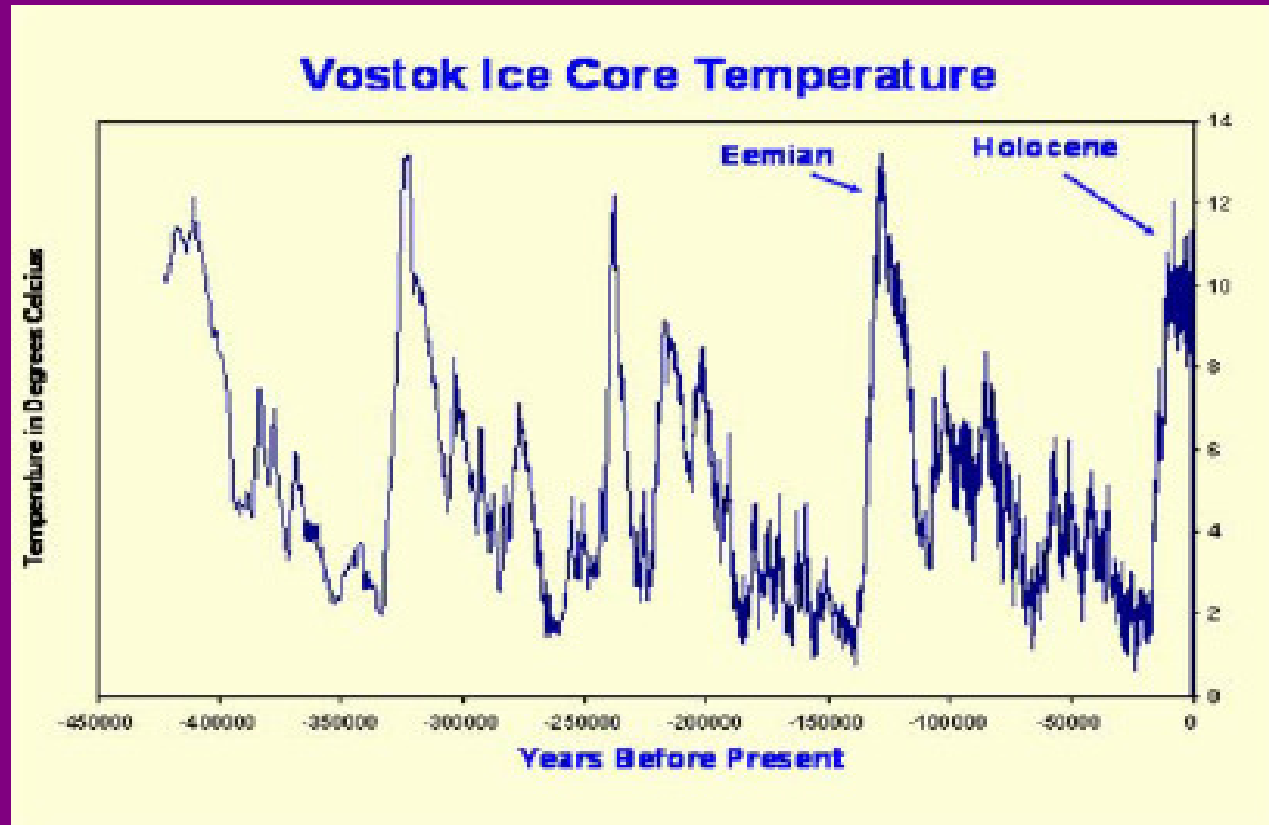
1. Квази-векови (70-130г) колебания
2. ~ 200 годишен цикъл

Климатичните промени през последните ~ 25 000 години (праисторическа скала)

1. 2200-2400 годишен климатичен цикъл (цикъл на “малките ледникови епохи”;
2. 1100-1200 годишни цикли

Климатичните промени през последните ~ 500 000 години (Плейстоцен)

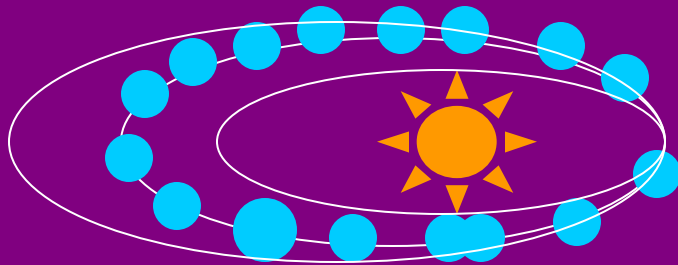

95-100 хиляди годишен климатичен цикъл (цикъл на “великите ледникови епохи”;)

Циклите на Миланкович

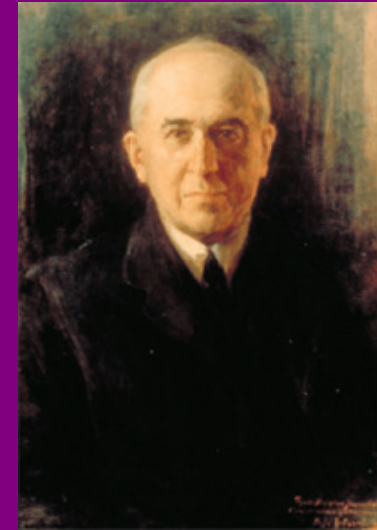
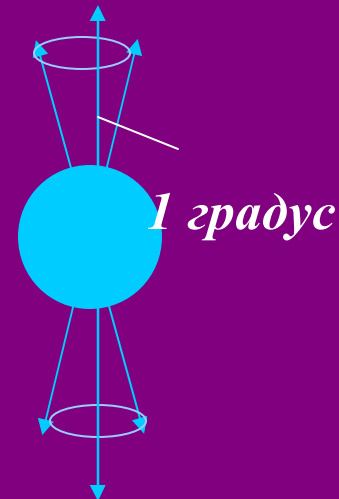
Промяна
ексцентрицитета на
земната орбита

$T = 95\ 000 - 125\ 000$ години

Прецесия на земната орбита ; $T = 18-24\ 000$ години

Промяна наклона на
земната ос $T = 41\ 000$
години

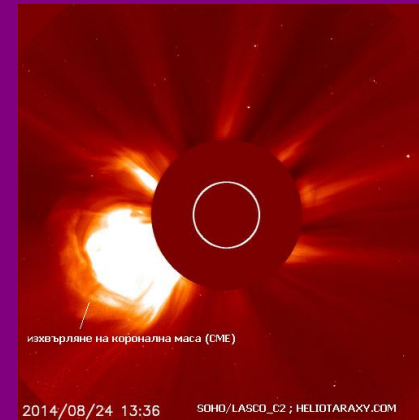
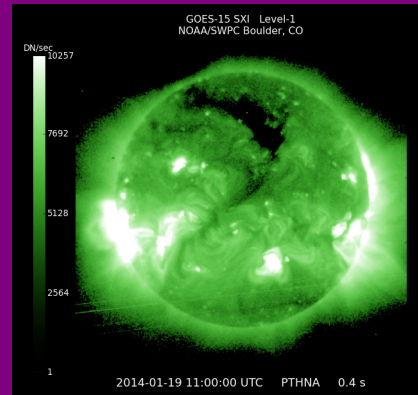
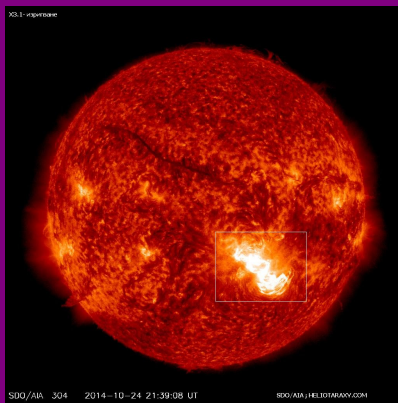
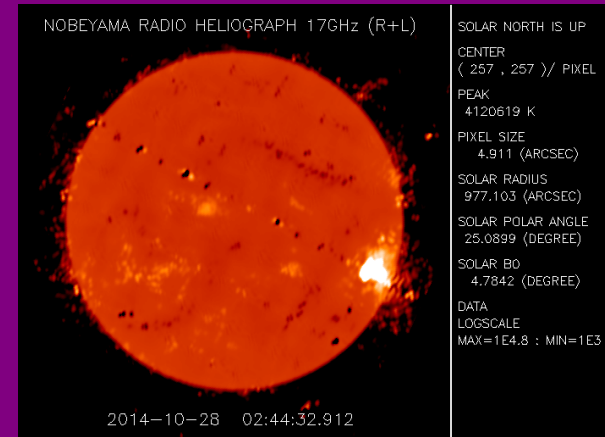
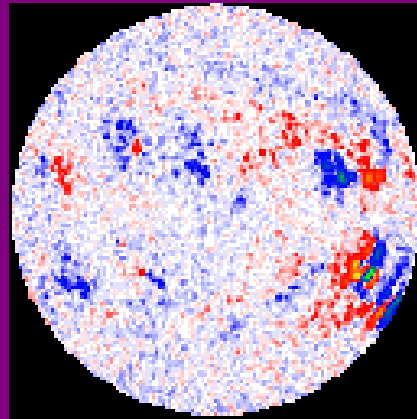
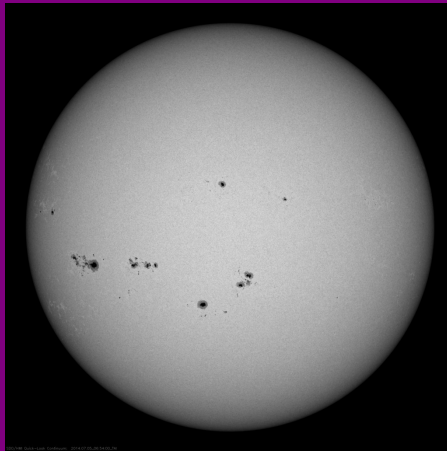

Милутин
Миланкович

(1879-1958)

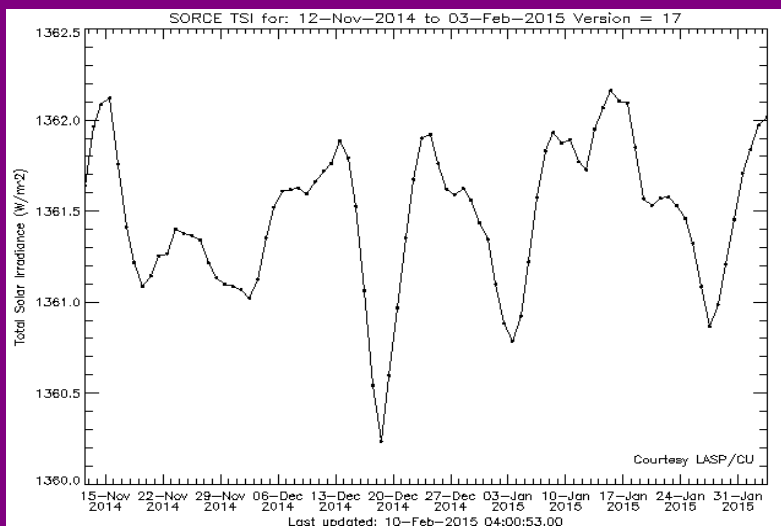
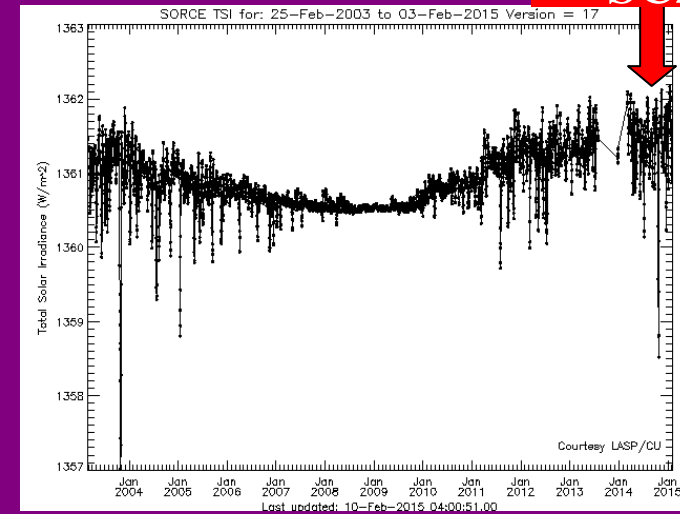
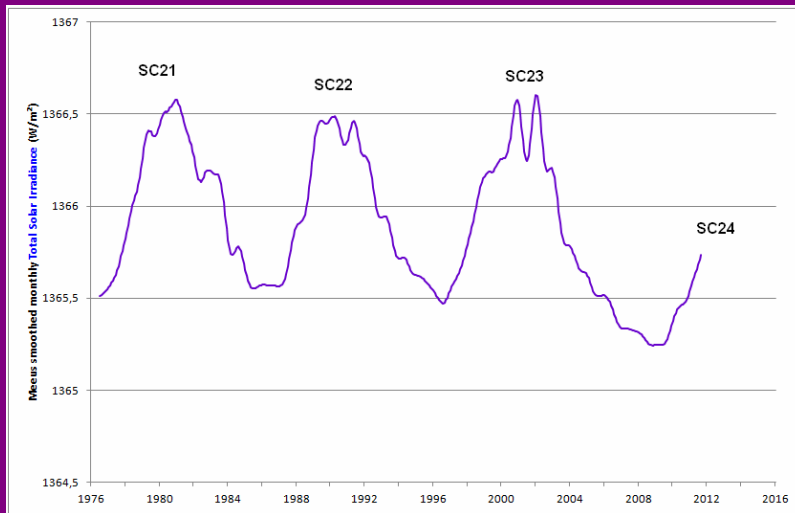
ЦИКЛИТЕ НА МИЛАНКОВИЧ ОБЯСНЯВАТ ОКОЛО 60% ОТ АМПЛИТУДАТА НА КЛИМАТИЧНИТЕ ВАРИАЦИИ ПРЕЗ ПЛЕЙСТОЦЕНА. НЕ МОЖЕ ДА ОБЯСНИ ПО - КРАТКИТЕ КЛИМАТИЧНИ ЦИКЛИ С ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ ПОД 10 000 ГОДИНИ.

Активните процеси на Слънцето: Как и откога ги наблюдаваме...

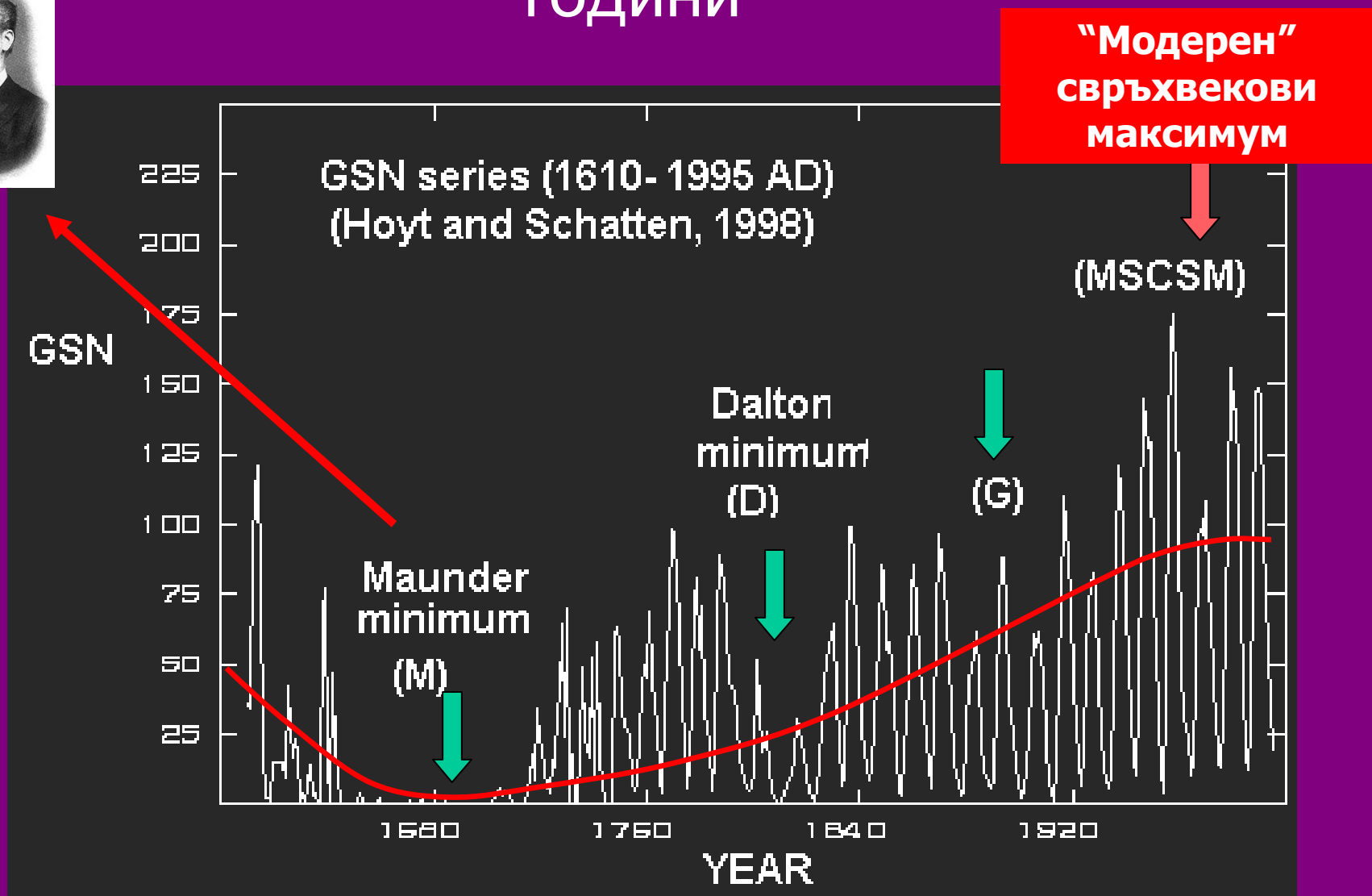
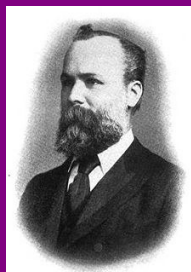

Общото количество слънчева радиация. Индекс TSI

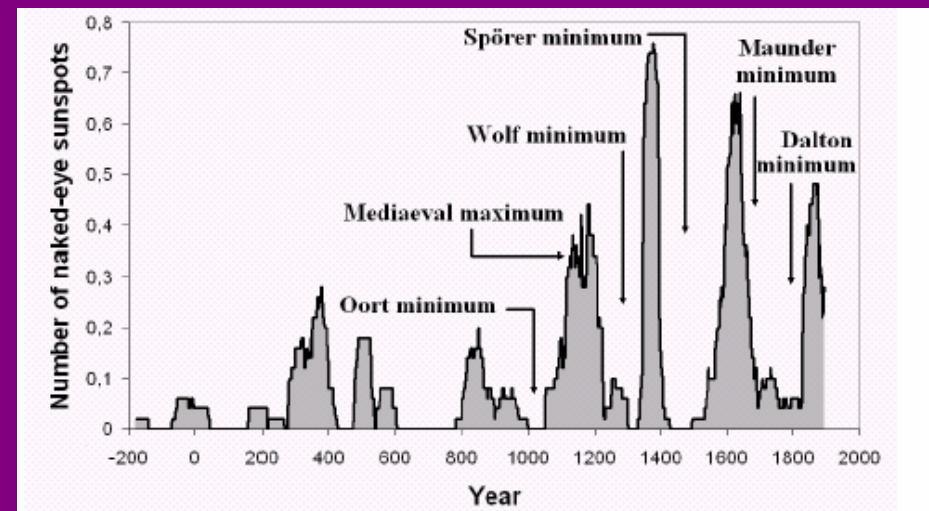
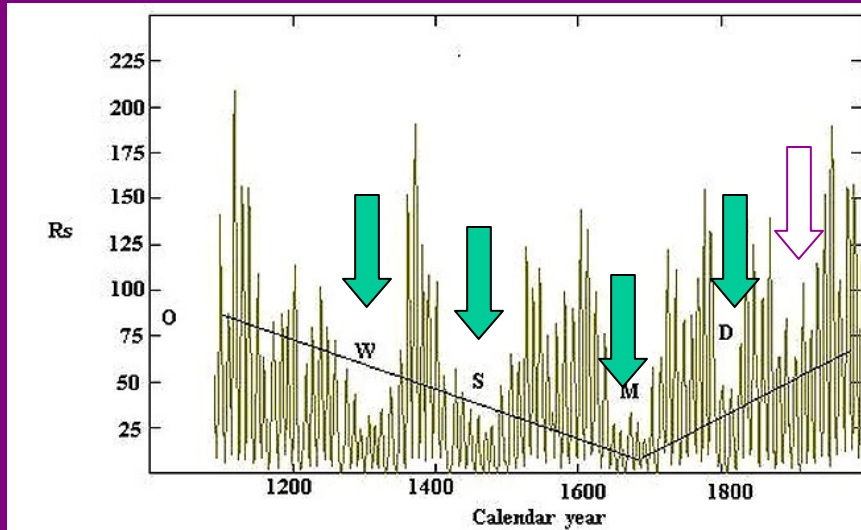
SC24

Слънчевата активност през последните 400 ГОДИНИ

Слънчевата активност по исторически данни : Редът на Шове и “Китайският ред” на гигантските слънчеви петна

“Космогенните радиоизотопи” и слънчевата активност в миналото

ГАЛАКТИЧНИ КОСМИЧЕСКИ ЛЪЧИ

Слънчев вятър

СТРАТОСФЕРА :

30-40 км над
земната
повърхност

**ОБРАЗУВАНЕ НА
“КОСМОГЕННИТЕ
” ИЗОТОПИ**

$T_{1/2} = 5750$ г

ВЪГЛЕРОД - 14

Пещерни
образувания

Корали

Дървета

$T_{1/2} = 1000\ 000$ г

БЕРИЛИЙ -10

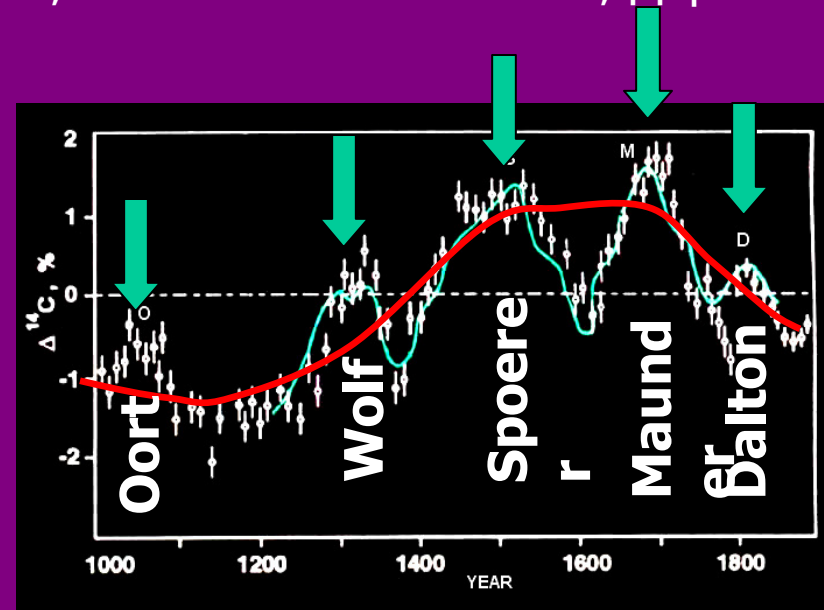
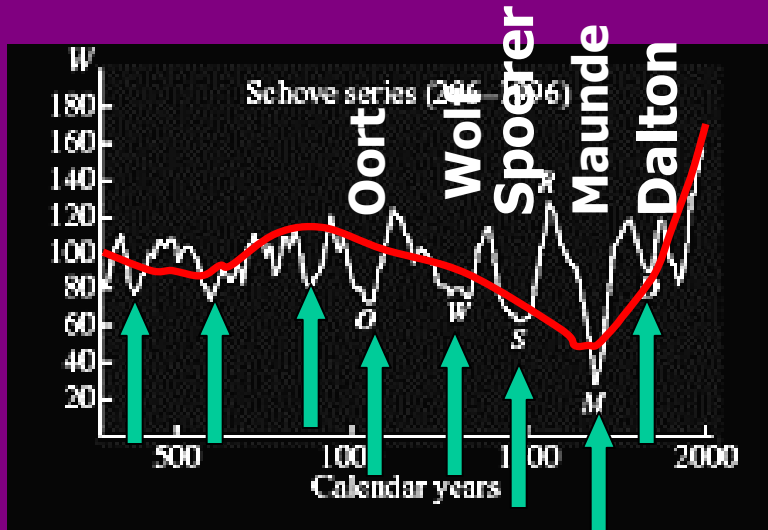
Океанско дъно

Ледници

200-210 г слънчев цикъл

Изследван е преди всичко въз основа на косвени индекси (исторически записи) - писмени източници от миналото, данни за скоростта на образуване и натрупване на "космогенни радиоизотопи" (^{14}C , ^{10}Be и др.) (Schove 1955, 1983; Suess 1973; Stuiver and Quay 1980; Damon and Sonett 1991; Дергачев и Чистяков 1993).

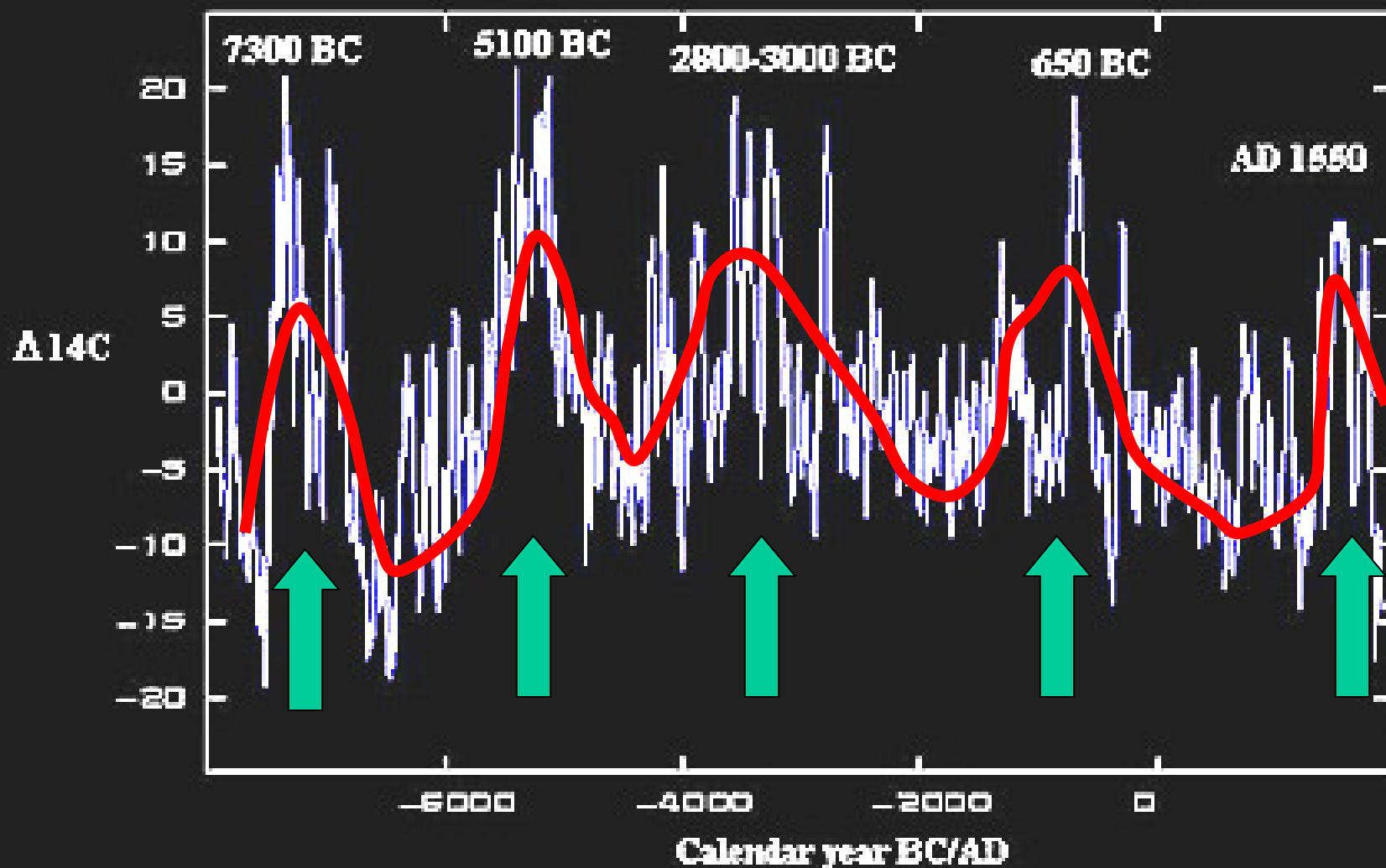

200-210 г цикъл е много добре видим както в регионални, така и в глобални климатични параметри. Личи много добре във вътрешността на Евразия и Северна Америка

Колебания на среднопланетарната температура в интервала $0.5-1^\circ\text{C}$.

Много устойчива черта в климата на Земята дори и в геоложки мащаби - последните 250 млн години

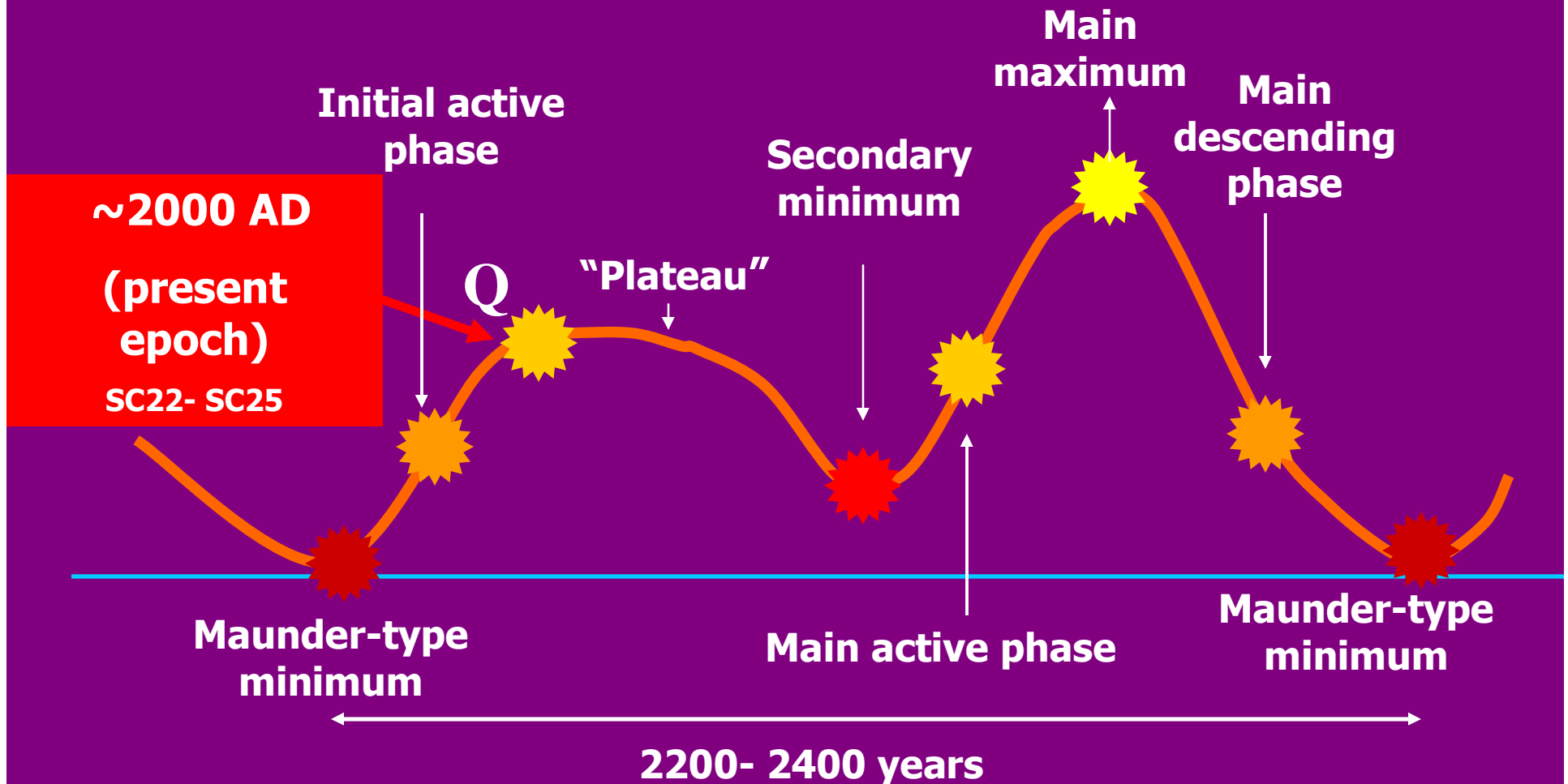
Слънчевият 2200-2400 годишен цикъл (Халщадтцайт) и “малките ледникови епохи”

The Solar Hallstadtzeit Cycle Structure in Holocene

(Komitov and Kaftan 2003, 2013)

First studies : *Damon and Sonett (1991); Dergachev and Chistyakov(1993)*

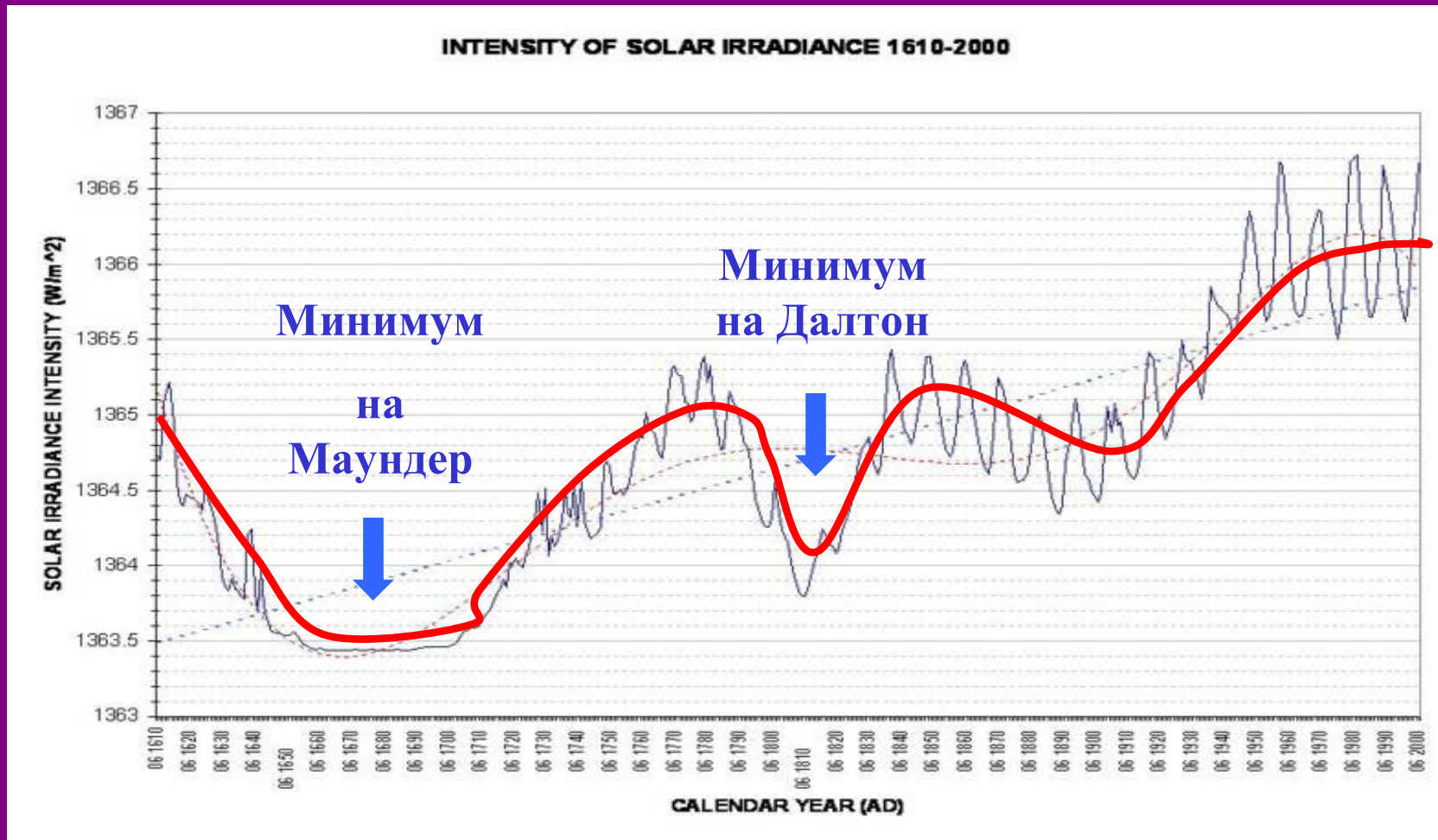

Амплитудна модулация на 200-210 г слънчев цикъл от Халщадтцайт

(Damon and Sonett 1991; Komitov 1997; Bonev et al 2004; Komitov and Kaftan 2013)

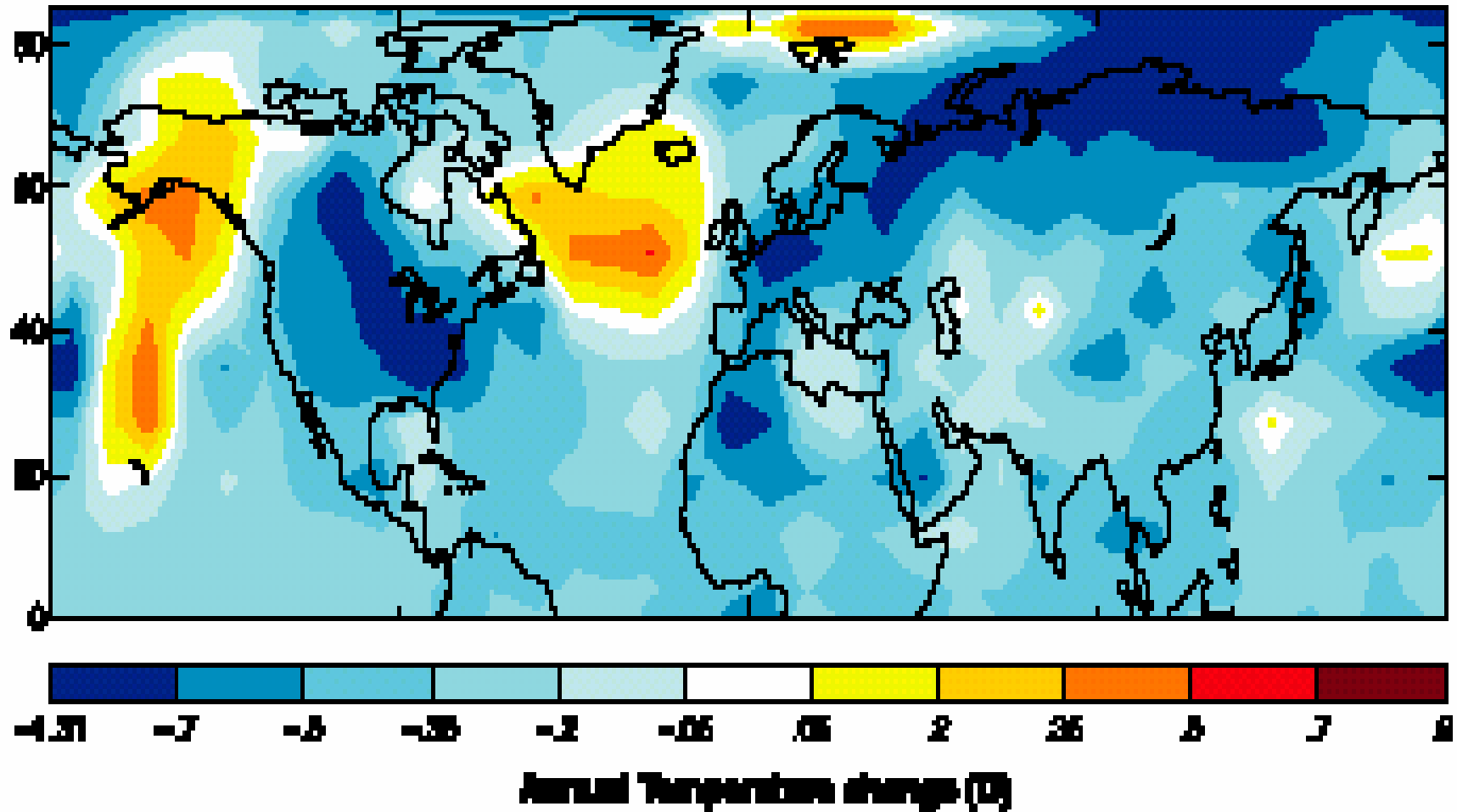

Изменение на слънчевата светимост (TSI) (1610-2000г) (Lean, 2002)

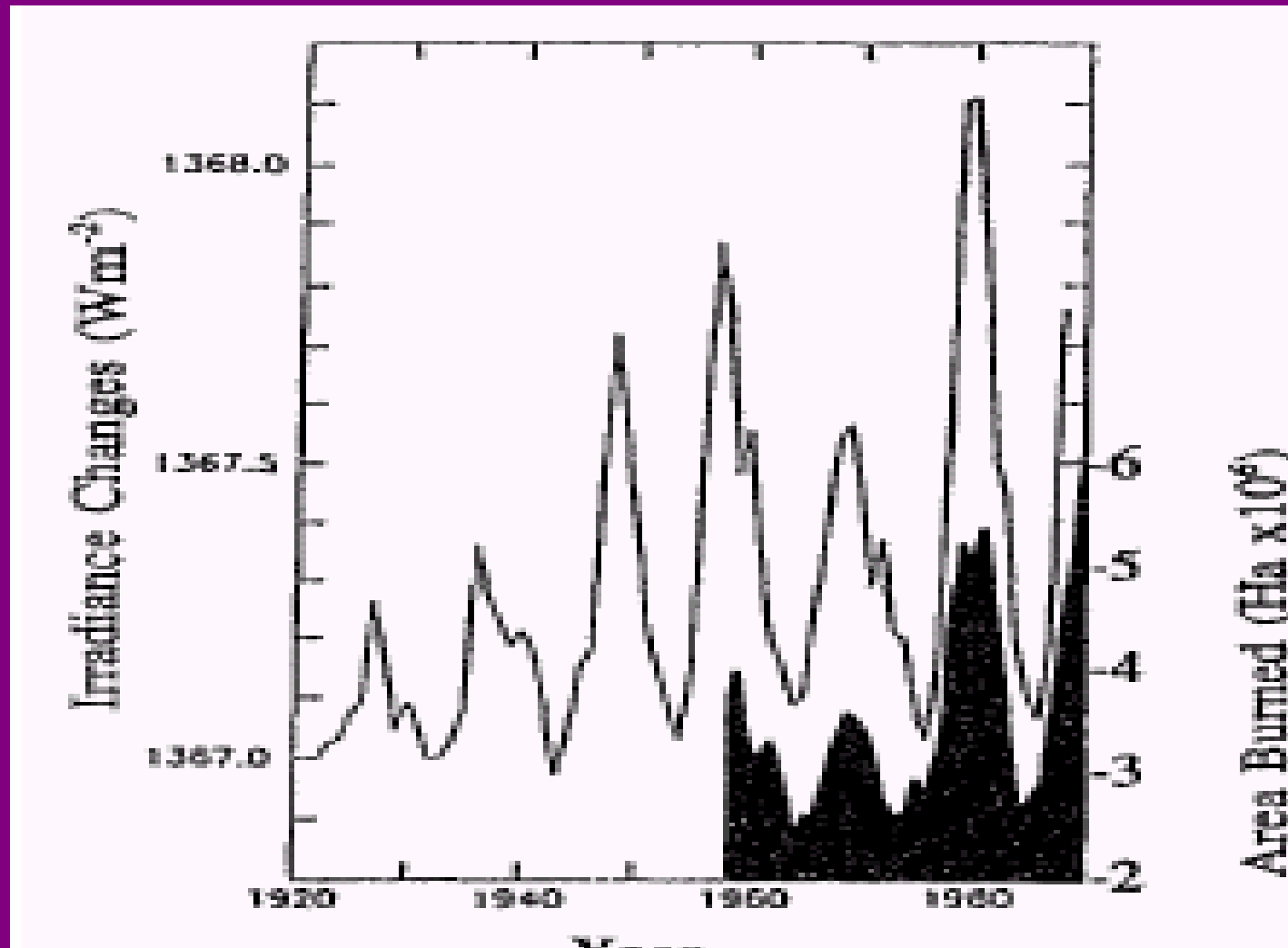

Температурата на приземния въздух през “Малкия ледников период” (~ 1680 г)

REPORTS

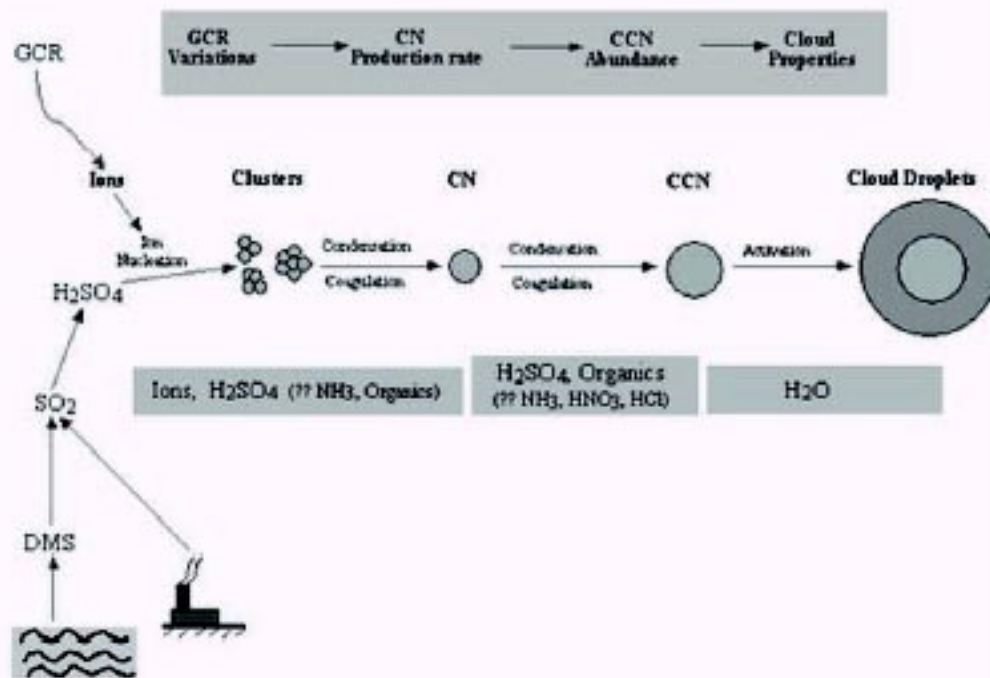
Индексът TSI и горските пожари

ГКЛ и атмосферните аерозоли

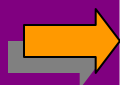

GCR-CN-CCN-Cloud Hypothesis

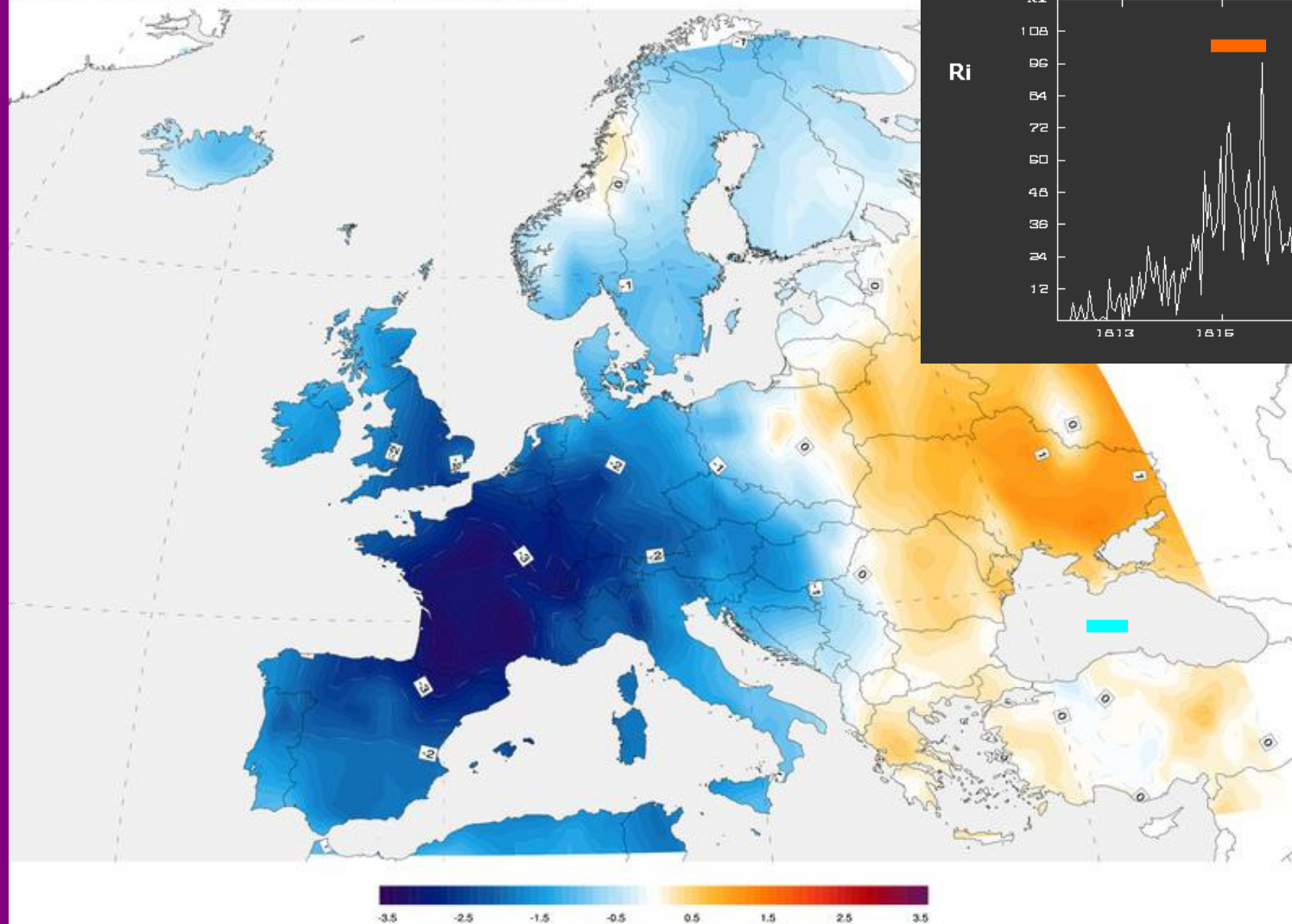
Най-мощните 15 вулканични изригвания през последните 500 години((Briefa et al., 1998)

VOLCANO	Year	VEI	Nearest 11yr sunspot extremum	Deviation [yr]
Kelut	1586	5	1587.5(m)	-1.5
Ruiz	1595	4	1593.8 (M)	2
Huaynap.	1600	6	1598.8(m)	1
Parker	1641	5	1639.3(M)	2
Garnkonora	1673	5	1673.5(M)	0
Unknown	1809	?	1810.6 (m)	-1
Tambora	1815	7	1816.4 (M)	-1
Galunggung	1822	5	1823.3(m)	-1
Babuyan	1831	4	1829.9(M)	2
Cosiguina	1835	5	1833.9(m)	1.5
Krakatau	1883	6	1883 (M)	0
Santa Maria	1902	6	1901.7(m)	1
Agung	1963	5	1964.5(m)	-1
El Chichon	1982	5	1979.9(M)	2
Pinatubo	1991	6	1989.9(M)	1.5

“Годината без лято”:1816г

1816 Summer Temperature Anomaly

20-22 годишният цикъл и атмосферната циркулация над Европа

На Балкавския полуостров - засушаване

Между максимумите на нечетен и четен слънчеви 11-годишни цикли

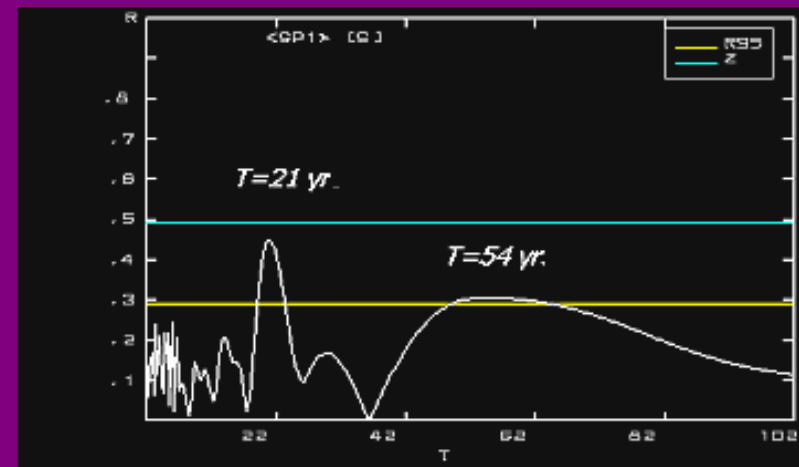
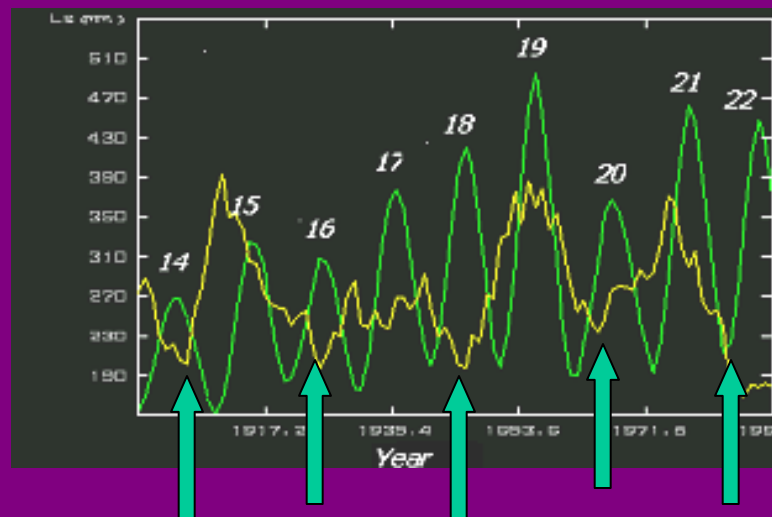
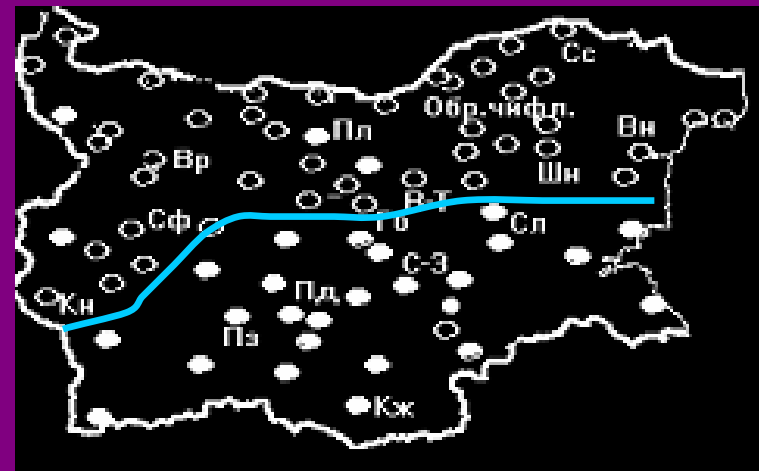
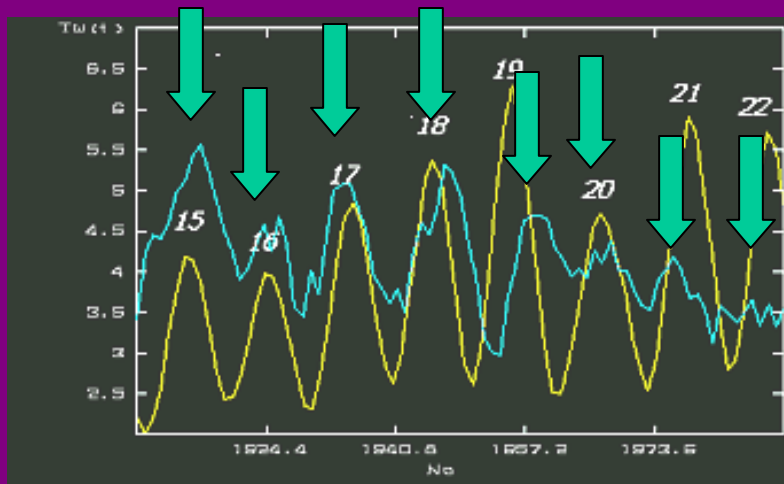

Средиземноморски циклон

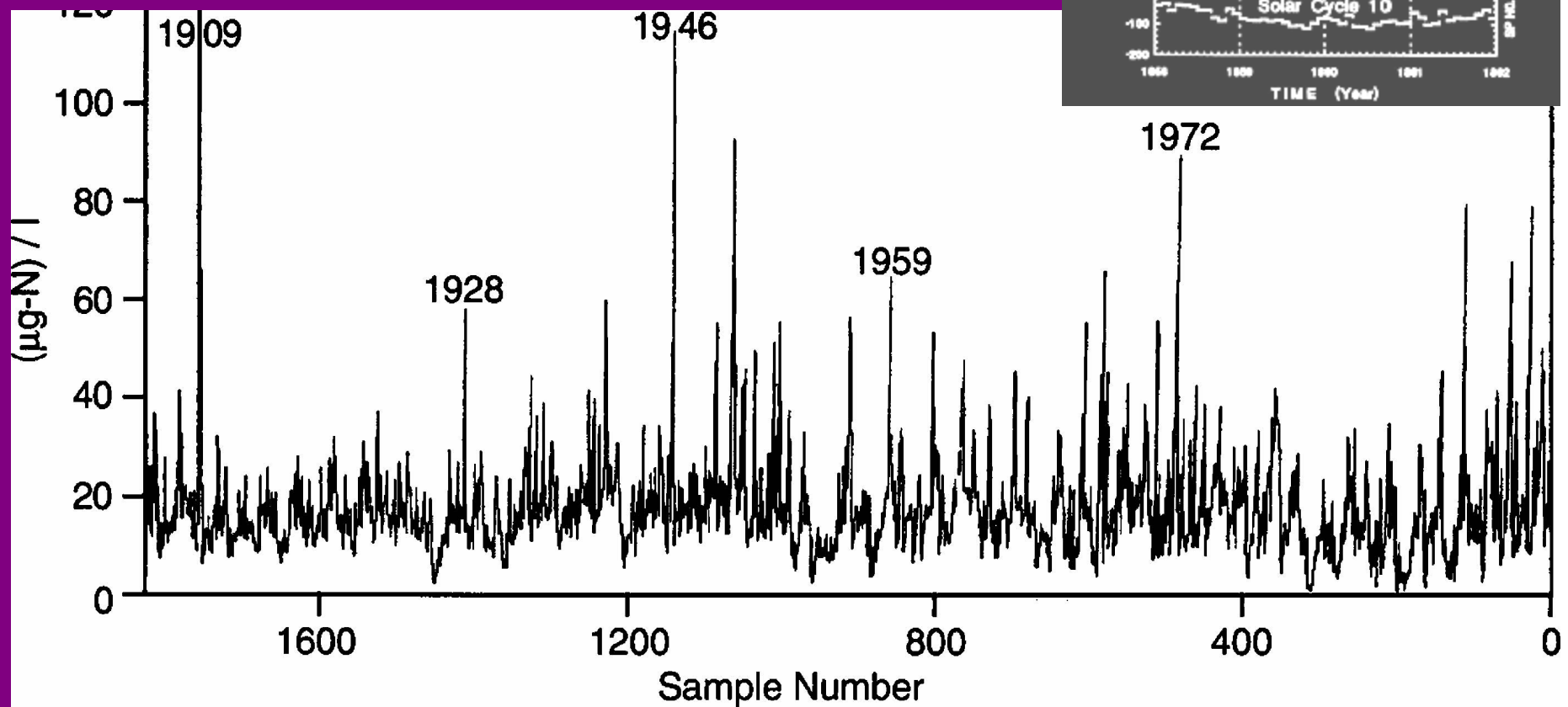
На Балкавския полуостров - интензивни валежи

Между максимумите на нечетен и четен слънчеви 11-годишни цикли

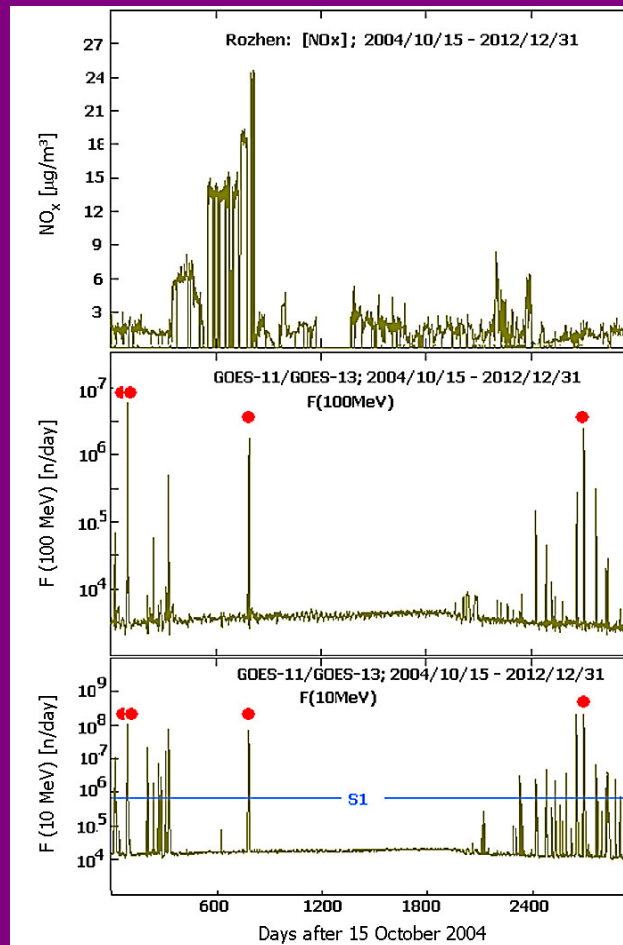
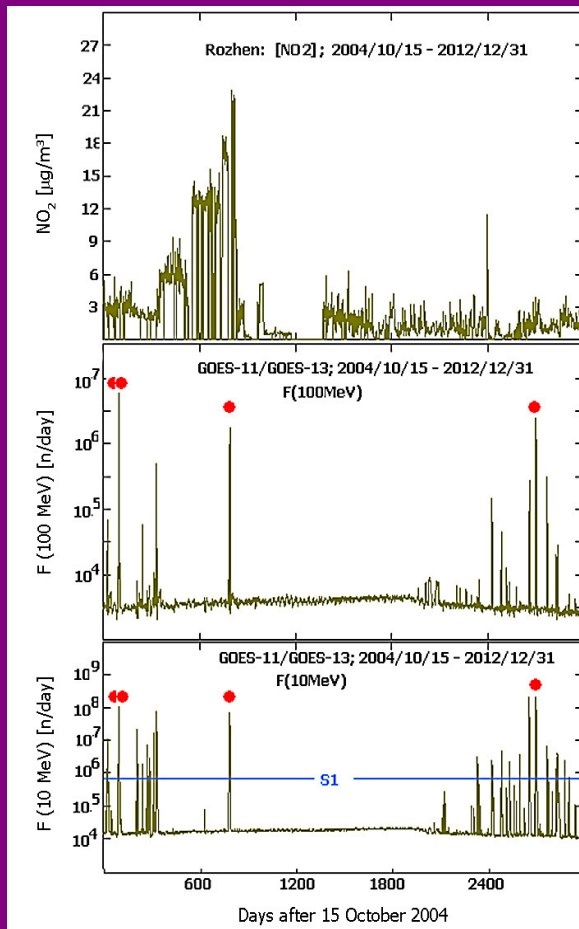
Връзката "Слънце-климат" на територията на България през 20-ти век

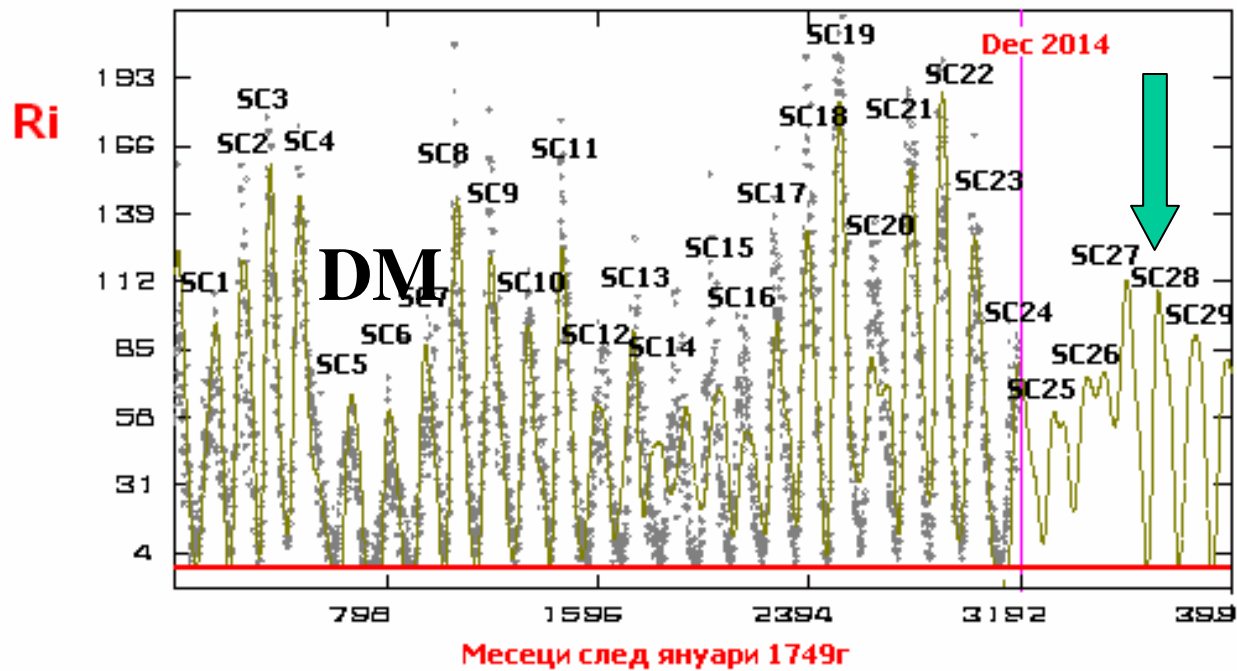
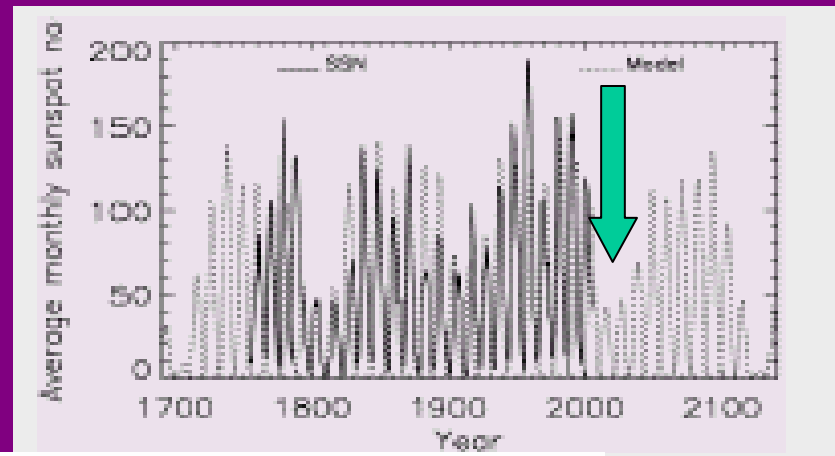
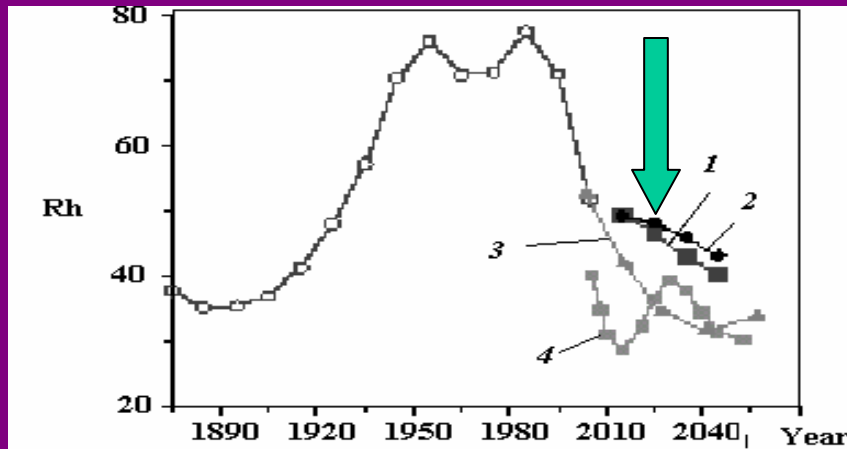
Слънчевите протонни ерупции и нитратите в континеталните и високопланинските ледници

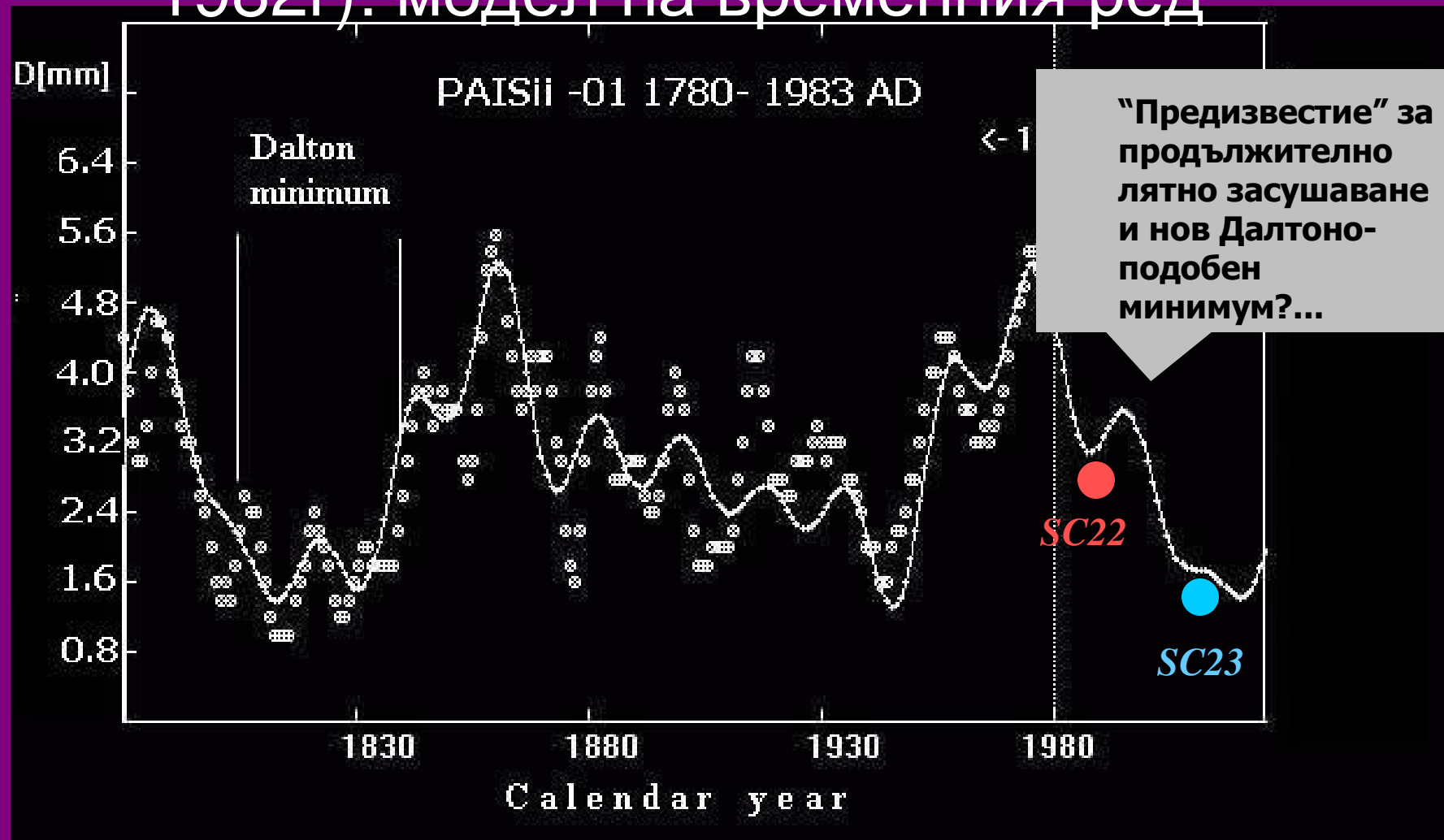
Слънчевите протонни ерупции, азотните окиси и озонът. Приземни концентрации на NO_x и NO₂

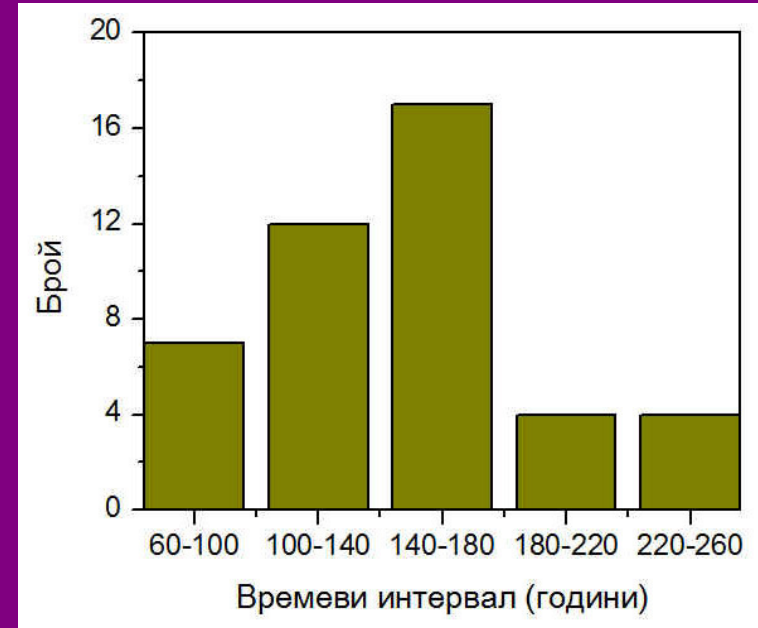
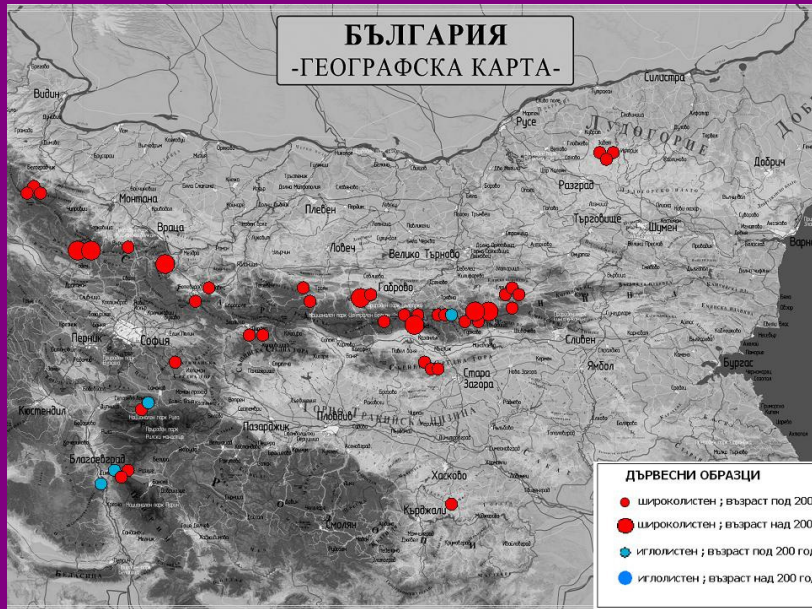
Новият свръхвекови слънчев минимум

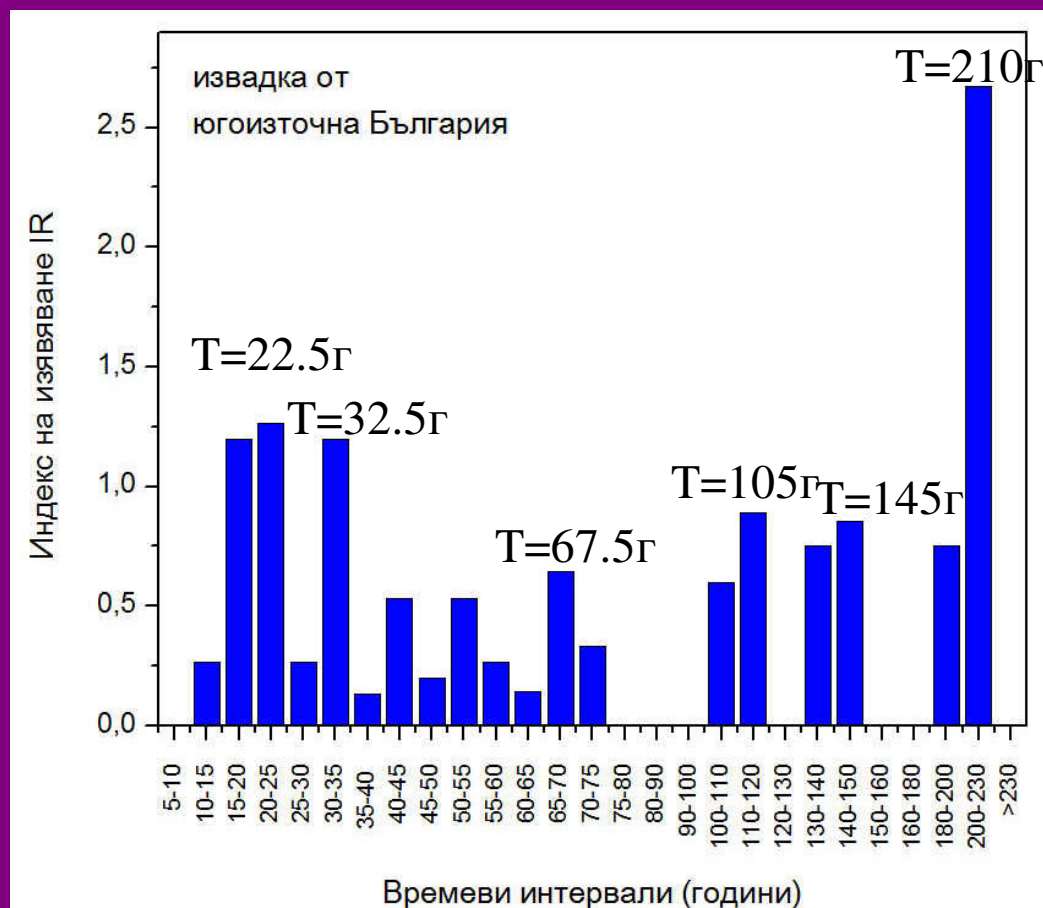
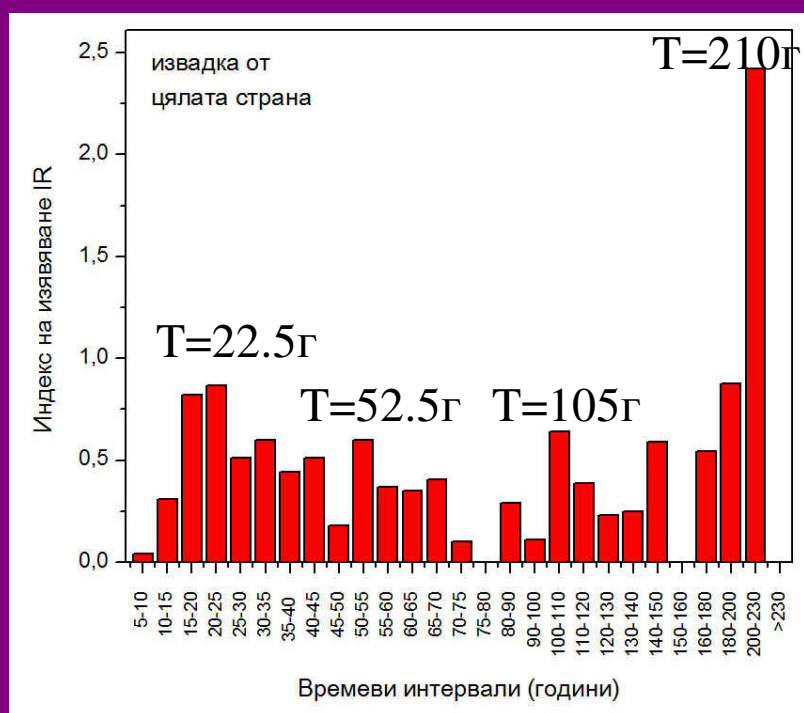
Дървесна проба “Паисий -01” (1780-1982г): модел на временния ред

Дендрохронологичен проект на ИА с НАО “Рожен” и участие на ЦССЗМ-Ст.Загора

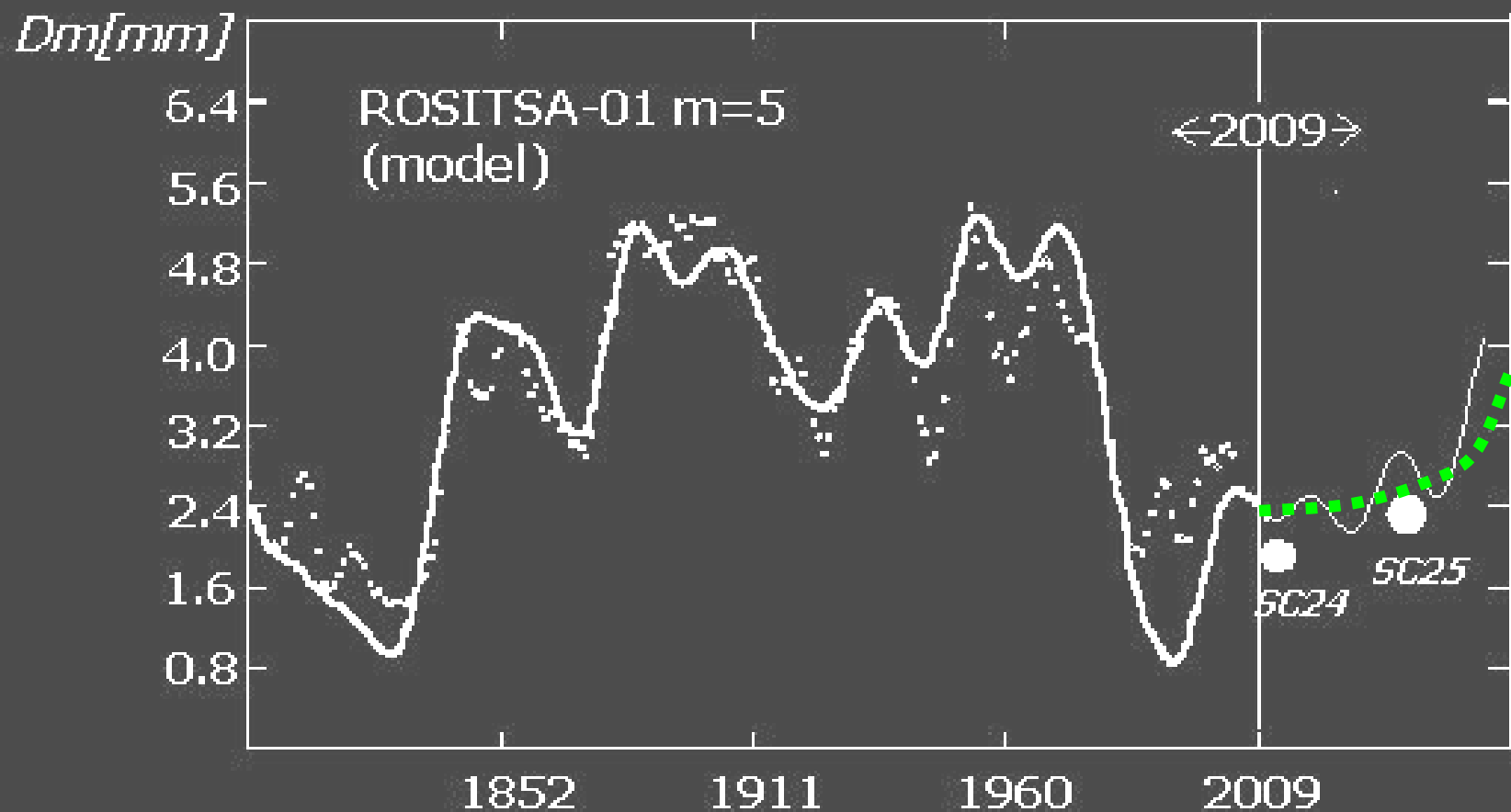
Разпределение на циклите във времевите редове на ширините на годишните кръгове на дървесните образци

Дървесният образец “Росица-01” (1769-2013г)

Дървесният образец “Росица-01” (1811-2013г)- модел на времевия ред

Анализ на инструментални данни от началото на 20-ти век до 2013г

